

Frågoroch svar 6.2.2023

Fråga: Har den nuvarande lagstiftningen i Finland och speciellt den, som gäller intresseorganisationerna, blivit påverkade av händelserna i Ekenäs?

Svar: Ja, som exempel kan nämnas bl.a. AKT och dess arv efter Niilo Wälläri.

Fråga: Med facit i hand - hur klokt var det att spärra in alla kommunistpampar i samma fängelse, där de kunde hålla universitet och gadda ihop sig?

Svar: Nehej, klokt var det inte, Men myndigheterna visste inte i början vilka av de hundratals kommunister som var ledargestalter. Därför svårt att sprida ut dem. Några som räknades som de farligaste placerades dock separat i Åbo fängelset.

Fråga: finns det synergier mellan "Ekenäs-universitetet" och Riksarkivets storprojekt "Finländare i Sovjetunionen 1917-1964"

Svar: ett stor antal frigivna fångar tog sig till Sovjetunionen, men så gott som alla blev i slutet av 1930-talet offer för Stalins utrensningar 1930-talet; inspärrade i GULAG-lägren eller avrättade.

- Intressanta spår från Dragsvik-lägreten finns i finska kommunistpartiets arkiv som Riksarkivet erhållit som mikrofilmkopior från den ryska statliga socialpolitiska arkivet RGASPI (tidigare partiarkivet) i Moskva. Obs. det finska kommunistpartiet var förbjudet i Finland och kunde verka endast i Sovjet.

Bland mikrofilmkopiorna hittas bl.a. brev som smugglats ut från Dragsvik (och som inte bevarats på annat sätt) - en guldgruva för forskare!

Fråga: Varför talade man så lite i undervisningen på 50- och 60 -talet om hur Finland kom med i Andra världskriget ?

Svar: relationen till Sovjet var fortsättningsvis känslig, och varje ställningstagande kunde ha uppfattats som provocerande eller anstötligt åt ena eller andra hållet.

Fråga: Var det lika i alla skolor ?

Svar: läroplanen var densamma, men tydligen har det pratats mera i en del skolor och mindre i andra. Många i min ålder har sagt att man aldrig talade om känsliga saker som fångläger och terror, men t.ex. i min skola Karis-Billnäs gymnasium talade man nog om inbördeskriget och dess följder och andra känsliga saker som t.ex. Vinterkrigets utbrott.

Fråga: På fånglägret dog människor som flugor, av sjukdomar, av hunger och kanske av andra orsaker. Som en parallell till andra världskrigets Tyskland, där befolkningen i trakten "inte hade en aning" om vad som försiggick: hur reagerade befolkningen? Var de ovetande?

Svar: Själva fånglägret var slutet med taggtrådsstängsel, men landsvägen mot Karis gick strax utanför stängslet och där fanns anhöriga som gjorde sitt bästa för att köpa och smussla in mat till de sina i fånglägret. Det var omöjligt att vara ovetande om förhållandena i fånglägret, men möjligheter, eller kanske ens vilja, att påverka hade man inte. I början dog de redan försvagade fångarna av sjukdomar och hunger. Inom kort fick de dock mat, men sjukdomarna fortsatte att skörda dödsoffer. Bland annat ådrog sig såväl fångar som vakter malaria. Summariska rättegångar och avrättningar, som skedde i olika delar av landet genast efter krigsslutet, skedde inte i Dragsvik. Dock dödades där 13 personer, **resten dog av svält och sjukdomar.**

Fråga: Det framgick att man hade vissa möjligheter att studera under fängelsetiden, därav benämningen Ekenäs Universitet. Det framgick inte vad man kunde studera, men

kanske uppfattningen att det var kommunistisk indoktrinering inte är helt fel. Hur kunde sådant ske under rätt strikta fängelseförhållanden?

Svar: Någon katederundervisning förekom inte, för "utbildningen" skedde i det tysta, så det var nog läsning av tillbudsstående material. Indoktrineringen skedde muntligt under närmast söndagar då fångarna fick träffas.

Fråga: Hur är det möjligt att den hårda behandlingen av fångarna i Finland kunde fortgå och inte fick desto större uppmärksamhet ute i Europa. Detta trots att man bl.a. i Tyskland och England hade socialdemokratiska regeringar, som man kunde förvänta sig att lyfte upp det här i debatten.

Svar: Det finns inte entydigt svar, men en orsak var kanske att antalet fångar sjönk kraftigt under början av 1920-talet och därför inte fick samma uppmärksamhet som 1918. Arbetarrörelsens splittring gjorde dessutom att kommunisterna blev socialdemokraternas värsta motståndare så frågan är inte så enkel.

Fråga: När blev även de fångar som sändes till Riihimäki fängelse 1937 frigivna?

Svar: När deras straff var avtjänat. Fångarnas straff var varierande långa beroende på brottet.

Fråga: Vad skall man komma ihåg av Dragsviks tid som fängelse och straffanstalt?

Svar: Det stora antalet döda år 1918 på grund av ditsända redan sjuka i smittsamma sjukdomar, medicinbrist, matbrist, instängdhet under flera månader. Men Dragsvik fortsatte att vara ett politiskt fängelse för kommunistaktivister under hela 1920-talet och nästan hela 1930-talet.

Fråga: Hur många politiska fångar fanns det ännu på 30-talet och hur många satt i skyddshäkte under kriget?

Svar: I Ekenäs rörde det sig om ett par hundra i början av 30-talet. Den andra frågan: Vet inte.

Fråga: Läser man faktiskt i gymnasiet ingen internationell historia som behandlar tiden före 1900?

Svar: Ja, tyvärr! Med undantag av den första obligatoriska kursen som behandlar människans historia från neanderthalarnas död till atomåldern på 20 lektioner, så handlar det som alla gymnasister ska läsa om 1900-talet. Men sedan kan de studerande välja att frivilligt läsa om också äldre historia.